

Indhold ikke undlade ifølge den væsentligere Indfyldelse, jeg i sin Tid havde som Udvalgets Medfører med Hensyn til Loven af 8de Marts 1856, at gaa tilbage til denne Lov og dens Behandling, for at se nærmere paa, i hvilket Forhold dette Lovforslag maatte siges at staa til Loven af 8de Marts 1856 og de Forhandlinger, som knyttede sig dertil. Det var det da nedsatte Udvalgs Mening, hvad jeg ogsaa paa Udvalgets Begne udtalte ved Sagens 2den Behandling, at vi kun gif ind paa det daværende Lovforslag om Skolevæsenet som en blot Begyndelse til, hvad der hurtigt muligt eller snarest muligt maatte følge efter. Det blev udtryffeligt udtalt, at vi betragtede det „blot som en Begyndelse til, hvad der snart maatte forventes at ville komme, nemlig et større Op-sving i det Hele i vort Almueundervisningsvæsen“ o. s. v., hvilket jeg nærmere udvilede, og disse Bemærkninger sluttede jeg med — jeg skal for Øvrigt henvise ærede Medlemmer, som ville nærmere efterse dette, til den paagældende, den 7de Sessions Folkethingstidende, Spalte 2076. Jeg endte med at gjøre opmærksom paa, at, idet Udvalget mente, at man burde gaae ind paa oftestnævnte Lov, „der lagde større Byrder paa Kommunerne i det Hele til Almuekolevæsen“, maatte der med det Samme gjøres „et Fremskridt til Kommunens Selvbestemmelsesret“, under Statens Tilsyn i Medhold af Grundloven ogsaa med Hensyn til Almuekolevæsenet. Det var altsaa deraf klart, at det allerede dengang stod for os — det ærede Thing vil lægge Mærke til, at det er over 20 Aar siden, — at en almindelig Lov om Undervisningsvæsenet maatte høre sammen med en Lønningsslov for Lærerne, og at disse to Hensyn i Grunden burde ske Fyldest samtidig i een Lov, men at man egentlig her mere kun gif ind paa Spørgsmaalet om Lønningsbestemmelserne i Forventning om, at der snart vilde komme Fremskridt ogsaa i den anden Hovedretning, der for mig personlig, saa vigtig Spørgsmaalet om Lønningerne end maa være, dog er endnu vigtigere, den Hovedretning nemlig, at Almuekolevæsenet bringes paa det størst mulige Fuldkommenhedstrin. Der gif imidlertid Aar hen, indtil vi i Samlingen 1872—73 af den daværende Kirke- og Undervisningsminister fik forelagt et Forslag til en virkelig Skolelov. Denne Skolelov blev jo forelagt af en Minister, der i en Række af Aar havde indtaget en Plads i Ministeriet, og som derigennem maatte antages fuldelig at have kjendt den Stemning, der ogsaa med Hensyn til Undervisningsvæsenet gjorde sig gjældende i Folkethinget. Men paa den anden Side var hans eget Standpunkt saa forskjelligt deraf, at det Forslag, han forelagde, ikke i sit Grundvæsen var et saadant, at Folkethinget troede at kunne indlade sig paa en nærmere Forhandling deraf. Det dengang, — i Samlingen 1872—73 — nedsatte Udvalg opstillede derimod temmelig udførlige Grund-

træk, som en Skolelov maatte antages at burde indeholde, naar den skulde have Udsgit til at gaa igjennem i Folkethinget. Disse Grundtræk maatte man altsaa vente, at en Minister, som ønskede at bringe Almue-Undervisningsvæsenet fremad, maatte gjøre sig al mulig Umage for at kunne rette sig efter, naar han vilde gjøre sig noget Haab om at faae en ny Skolelov, der i det Hele kunde afløse Loven af 1814. At man ikke kunde vente, at den nuværende Minister vilde forelægge en Lov, der havde saadanne Egenstaber, at Folkethinget vilde kunne gaa ind paa den, fik vi jo ved gjentagne Udtalelser af den ærede Minister i forrige Samling tydelig at vide, da han ligesom erklærede, at han gjorde den Betragtning gjældende, at det vilde være umuligt for ham og Folkethinget at komme overens om en ny Skolelov. Vi kunne altsaa ikke efter denne Erklæring vente, at den ærede Minister vil kunne spørre Skolevæsenet fremad ad Løngingens Vej, saaledes at vi kunne komme til en tidsvarende Lov for Almuekoleundervisningen under denne Minister. I det Forslag, som nu er forelagt os, vil man ogsaa til sin største Forundring finde, at Ministeren har sat det Spørgsmaal, der omhandles i Lovforslaget, i Forbindelse med Kaldelsesmaaden, og han har, forekommer det mig, tydelig nok gjennem et Cirkulære, i hvilket han har forlangt Skoleraadens Betænkning over den nuværende Kaldelsesmaade, faaet Besvarelse fra vedkommende Skoleraad. Disse Besvarelser har den ærede Minister i Uddrag ladet medfølge som Bilag til nærværende Lovforslag, og vi se af dem, at Ministeren har faaet maasse den større Del, i alt Fald en stor Del af Skoleraadene til at udtale sig om Kaldelsesmaaden paa samme Maade, som han maa antages ogsaa for sit Vedkommende at betragte Sagen. Jeg skal ikke komme tilbage til at tale om, hvorledes Skoleraadene nu ere sammensatte. Hvad man for 20 Aar siden kunde have anset for at være til den Tid tidsvarende og passende, nemlig at Skoleraadene skulde faae en større Indfyldelse, end det lykkedes tilsidt at bringe dem til, vilde 20 Aar efter og efter de store Fremskridt i Udviklingen, som vi i det Hele have gjort hertilands, naturligvis ikke længere kunne tilfredsstille. Desuden har Folkethinget gjennem flere Behandlinger af et Lovforslag om Forandringer i de kommunale Valg viist, hvorledes det dømmes om de Valg, hvorefter vore nuværende Skoleraad komme tilstede, og allerede heri ligger det jo, at man ikke kan have stor Tilbøielighed til at lægge overordentlig Vægt paa, hvad Skoleraadene have svaret Ministeren paa denne Del af hans Cirkulære. Jeg vil opholde mig lidt herved, fordi det er saa betegnende, idet den ærede Minister siger, at uagtet han har Fler-tallet af Skoleraadene med sig for en Forandring i den nuværende Kaldelsesmaade, vil han dog ikke, i det Mindste for Diebliffet, fremkomme med no-